

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/18633> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Henstra, Libbe

Title: Het teken van het beest : IJje Wijkstra en de geschiedenis van de viervoudige politiemoord, 18 januari 1929

Issue Date: 2012-03-27

Geraadpleegde bronnen

Archieven

Groninger Archieven (GA):

- Gevangeniswezen in de provincie Groningen
- Directeur strafgevangenis te Groningen
- Directeur Huis van Bewaring te Groningen
- Verzameling G.S. Overdiep
- Commissaris des Konings (der Koningin) in de provincie Groningen
- Kabinet van de Commissaris des Konings (der Koningin) in de provincie Groningen
- Gedeputeerde Staten van Groningen
- Kabinet van de burgemeester van Groningen
- Kantongerecht te Zuidhorn
- Arrondissementsrechtbank van Groningen
- Officier van justitie/ambtenaar om Groningen
- Arrondissementsrechtbank van Appingedam
- Officier van justitie Winschoten
- Voogdijraad te Groningen
- Provinciaal Bestuur van Groningen
- Gereformeerde kerk te Boerakker
- Hervormde gemeente Grootegast
- Gemeentebestuur van Groningen
- Gemeentepolitie Groningen

Tresoar:

- Gevangeniswezen
- Arrondissementsrechtbank Leeuwarden
- Arrondissementsrechtbank Heerenveen
- Gerechtshof te Leeuwarden en het parket van de procureur-generaal
- Kantongerecht te Bergum
- Kantongerecht te Beetsterzwaag
- Commissaris der Koningin in Friesland
- Provinciale en Gedeputeerde Staten van Friesland
- Bond voor Christelijke Politie Ambtenaren in Nederland, afdeling Sneek
- Genootschap tot reclassering, afd. Friesland

Rijksarchief Drenthe:

- Rijkswerkinrichtingen te Veenhuizen en Ommerschans

Nationaal Archief (NA):

- Bijzondere Strafgedangenis Rotterdam
- Koninklijke Marechaussee
- Ministerie van Justitie

Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC):

- Rijks Psychiatrische Inrichting (RPI) in Eindhoven

Historisch Centrum Leeuwarden (HCL)

- Commissaris van Politie van Leeuwarden

Rijksarchief Noord-Holland:

- Het Rijkskrankzinnigengesticht te Medemblik

Gemeentearchief Grootegast

Gemeentearchief Achtkarspelen

Gemeentearchief Marum

Gemeentearchief Zuidhorn

Gemeentearchief Smallingerland

Gemeentearchief Opsterland

Nederlands Politiemuseum te Apeldoorn
Stichting Historische Verzameling Nederlandse Politie te Zaandam
Museum der Koninklijke Marechaussee te Buren (Gld)
Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis
GGz Groningen
Hervormde Gemeente Grootegast-Doezum
Het Kadaster
Veenkoloniaal Museum te Veendam
Gevangenismuseum te Veenhuizen
Centraal bureau voor genealogie
Diverse particuliere collecties

Interviews

Meer dan tweehonderd mensen heb ik de afgelopen jaren gesproken over dit onderwerp. Hieronder zijn alleen de expliciet in de tekst opgenomen bijdragen vermeld.

Diepstra-Hut, mw. E.G. (geb. 1921), 10 april 1999 & 7 september 2001
Groot, Henk de (1908-2002), 9 maart 1998
Hellferich, Kleis (1906-2002), 17 april 1999
Houten, Gerard van (1915-2006), 24 juni 2002
Klouwen-Werkman, mw. E.F. (1928-2001), 7 juni 1999
Kracht-Landheer, mw. T. (1920-2003), 3 maart 2001
Mulder, Alidus Anne Jannes (Ad) (1920-2010), 2 juni 2007 & 1 juli 2009
Pama, Sjoerd (geb.1923), 15 maart 1999
Postema, Tunnis (1928-2006), 11 januari 2003 & 7 september 2005
Sikkema-Wijkstra, Roelfke (geb. 1919), 25 april 1998 & 11 september 1998
Terpstra, Siemen (geb. 1937), 13 september 2005
Wijkstra, Auko Marten (geb. 1922), 8 april 1998
Wijkstra, Berend (1914-1999), 20 mei 1998
Wijkstra, IJje (1917-2002), 29 mei 1998

Veer-Douma mw. F.W. van der (1913-2010), 20 juni 2003 & 5 juni 2006
Vries, Johannes de (geb. 1927), 27 april 2004
Yspeert, mr. Evert (1925-2004), 11 februari 2000 & 6 november 2001

Literatuur

- Allsop, K., *The bootleggers. The story of Chicago's prohibition era* (Londen 1966)
- Altena, B., ed., *'en al beschouwen alle broeders mij als den verloren broeder'. De familiecorrespondentie van en over Ferdinand Domela Nieuwenhuis. 1846-1932* (Amsterdam 1997)
- Amber, J.T., ed., *Bolt action rifles by Frank de Haas* (Northfield 1971)
- Arvon, H., *Het anarchisme* ('s-Hertogenbosch 2000)
- Baar, P.P. de, E. Kloek en T. van der Meer, *Balthasar G. het relaas van een katholieke jongen die Willem van Oranje vermoordde en bijna heilig verklaard werd* (Amsterdam 1984)
- Baars, J. en A. Constandse e.a., *125 jaar vrijdenken* (Rotterdam 1981)
- Bank, J. en M. van Buuren, *1900: hoogtij van burgerlijke cultuur* (Den Haag 2000)
- Banning, W., ed., *Handboek Pastorale Sociologie Deel 111* (Den Haag 1955)
- Barley, J., *De macht der suggestie* (Amsterdam z.j. [1918])
- Barley, J., *Geheime krachten in en om ons* (Amsterdam z.j. [1918])
- Baron, S., *'Zo was het toen.' Historische gebeurtenissen van 1930-1948 in het Fries-Groningse grensgebied* (z.p. 2006)
- Bentham van den Bergh, G. van, *De staat van geweld en andere essays* (Amsterdam 1980)
- Berg, P.W.J. van den, *Een goede buur en andere opstellen over Nederlandsche Volkskunde* (z.p. 1935)
- Bergalli, R. en C. Sumner, ed., *Social control and political order. European perspectives at the end of the century* (Londen 1997)
- Biressi, A., *Crime, fear and the law in true crime stories* (Chippenhams 2001)
- Black, J., *The aesthetics of murder. A study in romantic literature and contemporary culture* (Londen 1991)
- Blok, A., *Honour and violence* (Oxford 2001)

- Blok, A., 'Tijd en tragiek. De relatieve autonomie van klassieke romans en drama's', *De Gids* 137 (1974) 701-708.
- Blom, J.C.H., *De muiterij op de Zeven Provinciën* (Bussum 1975)
- Boeke, C., & L. van Mierop, ed., *De vergetenen* (Blaricum 1920)
- Boekholt, P.Th.F.M. en J. van der Kooi, ed., *Spiegel van Groningen. Over de schoolmeestersrapporten van 1828* (Assen 1996)
- Boekhorst, P. te, P. Burke en W. Frijhoff, ed., *Cultuur en maatschappij in Nederland 1500-1850. Een historisch-antropologisch perspectief* (Heerlen 1992)
- Boerema, J. en H., *Vlijtige armoede en tonnen gouds. Twee eeuwen gemeente Marum* (z.p. 1989)
- Boersma, Liekele, *Flitsen rondom Pier Nobach. Herinneringen van vóór vijftig jaren Opende en Surbuisterveen* (z.p. z.j.)
- Bolomeij, F.G.E., *Korte geschiedenis van de 4e divisie Kmar sedert hare oprichting* (Leeuwarden 1923)
- Bonger, W.A., *Inleiding tot de criminologie* (Haarlem 1932)
- Both, N. de, *Het Scholtenshuis 1940-1945* (Assen 2008)
- Bouman, P.J., *Vrijheidshelden en terroristen. Vijf eeuwen geweld in Europa* (Amsterdam 1977)
- Bouw, C., H. van de Bunt, H. Franke, ed., *Kernbegrippen in de criminologie* (Arnhem 1992)
- Box, S., *Deviance, reality and society* (Londen 1981)
- Brandt, T. van den, *Amsterdamse zaken. De rechtbank en de stad* (Amsterdam 2006)
- Brinks, M., *Het Scholtenhuis 1940-1945. Deel 1: daden* (Bedum 2009)
- Brouwer, J.H., ed., *Encyclopedie van Friesland* (Amsterdam 1958)
- Brunk, S. en B. Fallaw, ed., *Heroes & hero cults in Latin America* (Austin 2006)
- Buitelaar W. en R. Sieksma, *Gevangen in de gevangenis. Beschouwingen over gevangenis, misdaad en maatschappij* (Meppel 1972)
- Bunt, H.G. van de, en E. Niemeijer, ed., *Honderd jaar Rijksrecherche. Terugblik en toekomst* (Den Haag 1997)
- Butterworth, Alex, *The World that never was. A true story of dreamers, schemers, anarchists and secret agents* (Londen 2010)
- Buijnsters, P.J., *Levens van beruchte personen. Over de criminele biografie in Nederland gedurende de 18e eeuw* (Utrecht 1980)

- Cachet, A., *Politie en sociale controle. Over het effect van politieoptreden. Een vergelijkend onderzoek naar verkeersdelicten, gezagsgeweld en drugsgebruik* (Arnhem 1990)
- Cannegieter, H.G., *Francois Bekius. De duivel-dominee uit de Friesche wouden* (Santpoort 1941)
- Cannegieter, H.G., *Vier schoten voor een vrouw* (Amsterdam 1959)
- Cate, C.L. ten, *Tot glorie der gerechtigheid. De geschiedenis van het brandmerken als lijfstraf in Nederland* (Amsterdam 1975)
- Chiasson jr., L., ed., *The press on trial. Crimes and trials as media events* (Westport 1997)
- Cohen, S. en A. Scull, ed., *Social control and the state* (Oxford 1985)
- Comfort, A., *Authority and delinquency in the modern state. A criminological approach to the problem of power* (Londen 1950)
- Constandse, A., *Anarchisme van de daad van 1848 tot beden* (Den Haag 1969)
- Constandse, A., *De alarmisten 1918-1933* (Amsterdam 1975)
- Constandse, A., *De bron waaruit ik gedronken heb. Herinneringen van een vrijdenker* (Amsterdam 1985)
- Constandse, A., *Grondslagen van het anarchisme* (Rotterdam 1938)
- Constandse, A., *Het soevereine ik. Het individualisme van Lao-tse tot Friedrich Nietzsche* (Amsterdam 1983)
- Cooney, M., *Is killing wrong? A study in pure sociology* (Charlottesville 2009)
- Cooney, M., *Warriors and peacemakers: how third parties shape violence* (New York 1998)
- Crijns, J.H., P.P.J. van der Meij en J.M. ten Voorde, ed., *De waarde van waarheid. Opstellen over waarheid en waarheidsvinding in het strafrecht* (Den Haag 2008)
- Crombag, H.F.M., P.J. van Koppen en W.A. Wagenaar, *Dubieuze zaken. De psychologie van strafrechtelijk bewijs* (Amsterdam 1994)
- De Koster, M., 'De verhouding politie-bevolking in historisch perspectief. Wederzijdse afhankelijkheid en stilzwijgende contracten', *Justitiële verkenningen* 2 (2010) 81-93.
- Dekker, C.M., *Schetsen uit de strafgevangenis* (Den Haag 1910)
- Derks, W., *Het oordeel van Hippias. Over de deskundigheid van psychiaters*

- en psychologen en hun invloed op de strafrechtspraak (Amsterdam 2001)
- Dijk, J.J.M., Sagel-Grande, H.I. en L.G. Toonvliet, *Actuele criminologie* (Lelystad 1998)
- Djorghi [pseud.], *Flower's serie. Cursus voor de praktische toepassing der psychische wetenschappen* (Amsterdam z.j.).
- Domela Nieuwenhuis, F., *Handboek van den vrijdenker* (Rotterdam 1922)
- Domela Nieuwenhuis, F., *Van christen tot anarchist* (Amsterdam 1910)
- Draaisma, D., *Ontregelde geesten. Ziektegeschiedenissen* (Groningen 2006)
- Duivendak, M.G.J., e.a., ed., *Geschiedenis van Groningen 111: nieuwste tijd-beden* (Zwolle 2009)
- Dykstra, W., *Uit Friesland's volksleven van vroeger en later* (Leeuwarden z.j. oorspr. 1895-1896)
- Eggens, A., *Van daad naar vonnis. Door Drenten gepleegde criminaliteit voor en tijdens de Eerste Wereldoorlog* (Assen 2005)
- Egmond, F., *Op het verkeerde pad. Georganiseerde misdaad in de Noordelijke Nederlanden 1650-1800* (Amsterdam 1994)
- Eilander, J., *75 jaar christelijk onderwijs in Opende* (z.p. z.j.)
- Eisenga, L.K.A., *Geschiedenis van de Nederlandse psychologie* (Deventer 1978)
- Ekirch, R., *Nacht en ontij. Een geschiedenis van het duister* (Amsterdam 2006)
- Eliade, M., *De mythe van de eeuwige terugkeer. Archetypen en hun herhaling* (Hilversum 1964)
- Ellis, H., *The criminal* (Londen 1890)
- Emsley, C., *Crime and society in England, 1750-1900* (Londen 1987)
- Emsley, C., Johnson, E. en P. Spierenburg, ed., *Social control in Europe. Volume 2, 1800-2000* (Columbus 2004)
- Enthoven, F.B., *Studie over het anarchisme van de daad* (Amsterdam 1901)
- Esch, P. van der, *Rijks Psychiatrische Inrichting Eindhoven 1918-1968* (Leidschendam 1969)
- Faber, S., e.a., *Criminaliteit in de negentiende eeuw* (Hilversum 1989)
- Ferrel, J., K. Hayward en J. Young, *Cultural criminology: an invitation* (Londen 2008)

- Fijnaut, C., *De geschiedenis van de Nederlandse politie. Een staatsinstelling in de maalstroom van de geschiedenis* (Amsterdam 2007)
- Fijnaut, C., *Opdat de macht een toevlucht zij? Een historische studie van het politieapparaat als een politieke instelling* (Arnhem 1979)
- Findley, K.A. en M.S. Scott, 'The multiple dimensions of tunnel vision in criminal cases', *Wisconsin Law Review* 2 (2006) 291-397.
- Flammarion, C., *De spookhuizen* (Zaltbommel 1924)
- Flammarion, C., *Het raadsel van den dood* 3 dl. (Zaltbommel 1922-1923)
- Foucault, M., *Discipline, toezicht en straf. De geboorte van de gevangenis* (Groningen 1997)
- Formsma, W.J., ed., *Historie van Groningen. Stad en lande* (Groningen 1976)
- Franke, H., *De macht van het lijden: twee eeuwen gevangenisstraf in Nederland* (Amsterdam 1996)
- Franke, H., *Twee eeuwen gevangen. Misdaad en straf in Nederland* (Utrecht 1990)
- Frieswijk, J.A., *Om een beter leven. Strijd en organisatie van de land-, veen- en zuivelarbeiders in het noorden van Nederland (1850-1914)* (Leeuwarden 1989)
- Frieswijk, J., Kalma, J.J. en Y. Kuiper, ed., *Ferdinand Domela Nieuwenhuis. De apostel van de Friese arbeiders* (Drachten 1988)
- Frieswijk, J., Kuiper Y. en J. Rijpkema, ed., *Friesland in het interbellum* (Leeuwarden 1983)
- Gall, L., ed., *Krupp im 20. Jahrhundert. Die Geschichte des Unternehmens vom Ersten Weltkrieg bis zur Gründung der Stiftung* (Berlijn 2002)
- Gasenbeek, B., Jong, R. de en P. Edelman, ed., *Anton Constandse. Leven tegen de stroom in* (Breda 1999)
- Geerts-Den Dulk, K., *Heidevolk van 't heitelân* (Zaltbommel 2000)
- Gijswijt-Hofstra, M., en R. Porter, ed., *Cultures of neurasthenia. From Beard to the First World War* (Amsterdam 2001)
- Ginzburg, C., *De rechter en de historicus. Kanttekeningen bij het proces-Sofri* (Amsterdam 1992)
- Graaf, D. de, *Achtkarspelen. Mensen door de tijd* (Kollum 2006)
- Greidanus, S., *Een dorpsdokter uit de Friese wouden vertelt (1867-1877). (De dagen van Olim)* (Leeuwarden z.j.)

- Groeneweg, N. en A. Hallema, *Van nachtwacht tot computermacht: vijftig eeuwen politie en justitie* (Zaltbommel 1976)
- Groot, P. de, ed., *Mozayk fan in libben. Rink van der Velde (1932-2001)* (Leeuwarden 2003)
- Gross, H., *De nasporing van het strafbaar feit. Een leidraad voor ambtenaren en beambten van justitie en politie* (Heusden 1904)
- Haarman, J.W., *Geschiedenis en inrichting der politie in Nederland* (Alphen aan de Rijn 1933)
- Hall, S., Critcher, T., Jefferson T., Clark J. en B. Roberts, *Policing the crisis. Mugging, the state, and law and order* (Londen 1980)
- Harmesen, G., *Blauwe en rode jeugd. Een bijdrage tot de geschiedenis van de Nederlandse jeugdbeweging tussen 1853 en 1940* (Assen 1961)
- Henstra, L., IJje Wijkstra en de viervoudige moord te Grootegast. Reacties en beeldvorming, 1929-1997 (doctoraalscriptie geschiedenis RUG oktober 1997)
- Henstra, L., 'Uit een duister verleden! De roofmoord te Opende', *De Keuvelaar* 5 (2002) 9 en 11
- Hesseling, W.F., *Eerste optreden op de plaats eens misdrijs. Zeer beknopte handleiding voor eerstaanwezigen* (Arnhem 1909)
- Heymans, G., *Inleiding tot de speciale psychologie* 2dl. (Haarlem 1929)
- Hibbert, Ch., *The roots of evil. A social history of crime and punishment* (Londen 1963)
- Hoek, S. van der, *Mijn Groningen* (Amsterdam 2011)
- Hoek, S. van der, *Polderliefde: een kleine historie van het land en de mensen in het Grootegaster Westerkwartier* (Groningen 1988)
- Hoek, M. van den, *Beknopt overzicht van de geschiedenis der Koninklijke Marechaussee* (Apeldoorn 1964)
- Hoekman, P., Houjes, J. en O. Knottnerus, ed., *Een eeuw socialisme en arbeidersbeweging in Groningen 1885-1985* (Groningen 1986)
- Hoefnagels, G.P., *Rituelen ter terechtzitting. Een voorstudie van emoties, attitudes en interacties tijdens het strafproces ter terechtzitting om te komen tot een methode van strafprocesvoering* (Deventer 1970)
- Hoefnagels, M., ed., *Repression and repressive violence* (Amsterdam 1977)
- Hoeven, H. van der, *Psychiatrie. Een handleiding voor juristen en maatschappelijke werkers* 3 dl. (Rotterdam 1928-1930)

- Hogg, I.V. en J. Weeks, *Pistols of the World. A comprehensive illustrated encyclopedia of the world pistols and revolvers from 1870 to the present day* (Londen 1978)
- Houten, H. van, *Anarchisme in Drenthe. Levensherinneringen van een veenarbeider* (Baarn 1985)
- Hoving, J., *Levensherinneringen van een vrijdenker, allerlei lui* (Amsterdam 1938)
- Huizenga-Onnekes, E.J., *Heksen- en duivelsverhalen in Groningerland* (Ten Boer 1992)
- Iependaal, W. van, *Bef, boef en bajes* (Den Haag 1958^s)
- Jaarboek 1940-1941 van de Nederlandsche Akademie van Wetenschappen (Amsterdam 1941)
- Jaarsma, A.A., *Ut it gea fan Sterke Hearke* (Leeuwarden 1987)
- Jacobs, P., *Henk Eikeboom, anarchist. Een biografie* (Haarlem 1986)
- Jansma, L., ed., *Jeugdherinneringen van Jelle Dam* (Buitenpost z.j.)
- Johnson, E.A., en E.H. Monkkonen, ed., *The civilization of crime. Violence in town and country since the Middle Ages* (Chicago 1996)
- Jong, A. de, *Domela Nieuwenhuis* (Amsterdam 1981)
- Jong, E. de, *Overdenkingen van een arbeidersjongen. Het levensverhaal van Douwe de Wit* (Buitenpost z.j.)
- Jong, R. de, 'De ontwikkeling van het anarchisme', *Spiegel Historiae* (1979) 579-588.
- Kappen. O. van, *Geschiedenis der zigeuners in Nederland. De ontwikkeling van de rechtspositie der heidens of Egyptenaren in de Noordelijke Nederlanden (1420-1750)* (Assen 1965)
- Kempe, G.Th. & J. Vermaat, *Criminaliteit in Drenthe* (Utrecht 1939)
- Kivits, T., *Geschiedenis van de psychologie. De ontwikkeling van de geesteswetenschappen vanaf de Grieken tot heden* (Utrecht 1992)
- Klaassen, K.W.P., *Misdaad en pers* (Utrecht 1939)
- Klaver, I., *Herinneringen van een Friese landarbeider. Enkele opgetekende zaken uit het jongste verleden tot 1925* (Nijmegen 1999)
- Kloot Meijburg, H. van der, *Onze oude boerenhuizen. Negentig schetsen van boerenhuizen in Nederland met bijschriften* (Rotterdam 1920³)

- Koenraadt, F., ed., *Ziek of schuldig? Twee eeuwen forensische psychiatrie en psychologie* (Arnhem 1991)
- Kok, P. Th., *Burgers in de bijstand. Werklozen en de ontwikkeling van de sociale zekerheid in Leeuwarden van 1880 tot 1930* (Groningen 2000)
- Kooi, J. van der, *De nachtmerje fan Rawier. Fryske sêgen oer it boppennatuerlike* (Leeuwarden 2000)
- Kooij, P., *Groningen 1870-1914. Sociale veranderingen en economische ontwikkeling in een regionaal centrum* (Groningen 1986)
- Kooistra, J. & A. Oosthoek, *Recht op wraak. Liquidaties in Nederland 1940-1945* (Leeuwarden 2009)
- Koppen, P.J. van, Hessing, D.J., Merckelbach, H.L.G.J. en H.F.M. Crombag, ed., *Het recht van binnen. Psychologie van het recht* (Deventer 2002)
- Koster Henke, W.L.H., *Wetboek van Strafrecht met aantekeningen en verklaringen ten dienste van de politie* (Dokkum 1930¹⁷)
- Kramer, P., *Wetboek van Strafvordering. Praktisch toegelicht en voorzien van jurisprudentie ten dienste van de politie* (Dokkum 1928³)
- Krarup-Nielsen, A., *De halve wereld rond* (Amsterdam 1926)
- Kroesen, J.E.A. en R. Steensma, *De rechthank in de Oude Boteringestraat. Het gebouw en zijn bewoners* (Groningen 2002)
- Kropveld, A., *Wij jonge mannen. Het sexuele vraagstuk van den jongenman voor zijn huwelijk* (Zeist 1917³)
- Krul-Steketee, J., M. Zeegers, ed., *De psychiatrie in het Nederlands recht* (Arnhem 1993²)
- Kijlstra, S.C., *Een noodkreet om erbarming en om hulp* (Drachten 1899)
- Leeuwen, M.H.D. van, *Bijstand in Amsterdam, ca. 1800-1850. Armenzorg als beheersings- en overlevingsstrategie* (Utrecht 1990)
- Lemaire, T., *De filosofie van het landschap* (Bilthoven 1970)
- Lemert, E.M., *Human deviance, social problems, and social control* (Londen 1972)
- Leur, A. van de, W. Walters en J. Zwerver, *Vier eeuwen gemeentepolitie in Groningen* (Groningen 1987)
- Liedens, A.J., *Gij zult niet dooden!* (z.p. z.j. [1930])
- Ligterink, G.H., *Tussen Hunze en Lauwers: kultuur-historische schetsen uit het Groninger Westerkwartier* (Groningen 1968)

- Loo, L.F. van, 'Den arme gegeven...' *Een beschrijving van armoede, armenzorg en sociale zekerheid in Nederland, 1784-1965* (Amsterdam 1987)
- Lule, J., *Daily news, eternal stories. The mythological role of journalism* (New York 2001)
- Lucassen, L., 'En men noemde hen zigeuners.' *De geschiedenis van Kaldarasch, Ursari, Lowara en Sinti in Nederland: 1750-1944* (Amsterdam 1990)
- MacShane, F., ed., *Chandler: later novels & other writings* (New York 1995)
- Maguire, M., Morgan, R. en R. Reiner, ed., *The Oxford handbook of criminology, fourth edition* (New York 2007)
- Malcolm, J., *The journalist and the murderer* (New York 1990)
- Manchester, W., *The arm of Krupp. 1587-1968* (Londen 1968)
- Manneke, N., *Uit oogpunt van politie. Zorg en repressie in Rotterdam tussen 1870 en 1914* (Arnhem 1993)
- Maris, A.J., ed., *Tussen roeping en beroep. Honderd jaar reclassering Leger des Heils in Nederland* (Arnhem 1991)
- Marshall, P., *Demanding the impossible. A history of anarchism* (Londen 1993)
- Martens, B. en G. de Vries, *Prisma van de handvuurwapens* (Utrecht 1990)
- McCormick, Ch., *Constructing danger. The misrepresentation of crime in the news* (Halifax 1995)
- Meershoek, G., *De geschiedenis van de Nederlandse politie. De gemeentepolitie in een veranderende samenleving* (Amsterdam 2007)
- Meijerink Jr., Jac. C., *Op de Surhuisterveense beide* (z.p. 1912)
- Mesdag, S. van, *De betekenis van de studie der criminele biologie en psychologie voor de toekomst van het strafrecht* (Groningen 1935)
- Meyer, J., *Domela, een hemel op aarde. Leven en streven van Ferdinand Domela Nieuwenhuis* (Amsterdam 1993)
- Moeyes, P., *Buiten schot. Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog 1914-1918* (Amsterdam 2001)
- Molen, S.J. van der, *Achtkarspelen. In lêsboek oer de geakunde fan in Wâld-gemeente* (Leeuwarden 1977)
- Molen, S.J. van der, *De efterste boun seach om* (Buitenpost 1979)

- Molen, S.J. van der, *Levend Volksleven. Een eigentijdse volkskunde van Nederland* (Assen 1961)
- Molen, S.J. van der, *Turf uit de Wouden. Bijdrage tot de geschiedenis van de hoogveengravering in Oostelijk Friesland tot 1900* (Leeuwarden 1979)
- Moolenaar, S.W., *Crimineele tactiek. Leerboek voor opsporings-ambtenaren* (Dokkum 1938)
- Muller, H.C.A., *Het leven na den dood. Spiritisme en occultisme* (Amsterdam 1925)
- Nagel, W.H., *Crimineel abc* (Den Haag 1960)
- Nagel, W.H., *De Criminaliteit van Oss* (Utrecht 1949)
- Nagel, W.H., *In memoriam Prof. mr. M.P. Vrij* (Leiden 1955; overdruk uit *Tijdschrift voor strafrecht* afl. 1/2 (1955))
- Nijboer, J.A. e.a., ed., *Criminaliteit als politiek probleem* (Arnhem 1993)
- Nomad, M., *Aspects of revolt. A study in revolutionary theories and techniques* (New York 1961)
- Nys, L., H. de Smaele, J. Tollebeek e.a., ed., *De zieke natie. Over medicalisering van de samenleving 1860-1914* (Groningen 2002)
- Oomkens' regeerings-almanak van en voor de provincie Groningen* (Groningen diverse jaargangen)
- Oosterhuis, Harry en Marijke Gijswijt-Hofstra, *Verward van geest en ander ongerief. Psychiatrie en geestelijke gezondheidszorg in Nederland (1870-2005)*, 3 banden (Houten 2008)
- Oosterhuis, H., *Stepchildren of nature. Krafft-Ebing, psychiatry, and the making of sexual identity* (Chicago 2000)
- Overdiep, G., *De strafzaak tegen Ifje Wijkstra* (Buitenpost 1978)
- Payot, J., *De opvoeding van den wil* (Zeist 1920)
- Pinkhof, H., *Vertalend en verklarend woordenboek van uitbeemsche geneeskundige termen* (Haarlem 1935)
- Postema, J., *Het bloedige drama te Grootegast op 18 januari 1929 dat vier krachtige levensdraden afsneed* (Surhuisterveen z.j.)
- Postma, J., *Bloedbad in Lucaswolde. Opzienbarende misdaden in Nederland* (z.p. 1999)
- Provinciale almanak voor Friesland voor ...* (Leeuwarden, diverse jaargangen)

- Pui, P.I. du, en L.J.C. den Hartog, *De burgemeester hulp-officier van justitie. Handleiding tot zijn toepassing van het Wetboek van Strafvordering* (Alphen aan de Rijn 1930)
- Ramaer, H., ed., *De piramide der tirannie. Anarchisten in Nederland* (Amsterdam 1977)
- Reenen, P. van, *Overheidsgeweld. Een sociologische studie van de dynamiek van het geweldsmonopolie* (Alphen aan den Rijn 1979)
- Regener, S., *Fotografische Erfassung. Zur Geschichte medialer Konstruktionen des Kriminellen* (München 1999)
- Ridder, D. de en C. de Vries, 'De psychopathenwetten, achtergronden en beleid 1910-1940', *Recht & kritiek* (1984) 63-79.
- Riet, F. van, *Handhaven onder de nieuwe orde. De politieke geschiedenis van de Rotterdamse politie tijdens de Tweede Wereldoorlog* (Zaltbommel 2008)
- Riet, F. van., *Tuwen dienst. De geschiedenis van de politie in Nederland vanaf de Middeleeuwen tot de Tweede Wereldoorlog* (Schiedam 1995)
- Ringelberg, J., *Met de vlag in top. De geschiedenis van het Leger des Heils in Nederland (1886-1946)* (Amsterdam 2005)
- Ringia, M., *Een leven lang verzet. Herinneringen van Meinte Ringia* (Nijmegen z.j.)
- Roarda, R.S., *Achttsjinde-ieske kriminaliteit yn de walden. Út de bylagen fan de kriminele sentinsje fan it hof fan Fryslân 1700-1811* (Leeuwarden 1965)
- Roels, F., *De taak van den psycholoog in het strafproces. Inleiding over den tegenwoordigen stand der psychologie* (Utrecht 1933)
- Romein, J., *Op het breukvlak van twee eeuwen* (Amsterdam 1967)
- Romein, J. en A., *Erflaters van onze beschaving. Nederlandse gestalten uit zes eeuwen* (Amsterdam 1979)
- Rooijakkers, G., *Rituele repertoires. Volkscultuur in oostelijk Noord-Brabant 1559-1853* (Nijmegen 1994)
- Rooijakkers, G. en T. Romme, ed., *Charivari in de Nederlanden. Rituele sancties op deviant gedrag* (Amsterdam 1989)
- Rooy, H. van, *Criminaliteit van stad en land. Nijmegen en omstreken* (Utrecht 1949)
- Ruller, S. van, 'Ideeën over misdaadbestijding in de jaren dertig', *Tijdschrift voor Criminologie* 2 (1988) 98-109

- Ruller, S. van, en S. Faber, ed., *Afdoening van strafzaken in Nederland sinds 1813: ontwikkelingen in wetgeving, beleid en praktijk* (Amsterdam 1995)
- Ruth, D.E., *Inventing the public enemy. The gangster in American culture, 1918-1934* (Chicago 1996)
- Schat, E. en R. Leemhuis, *Blokhuispoort. 500 jaar gestraft in Leeuwarden* (Leeuwarden 2008)
- Schneider, W., *Essen. Das abenteuer einer stadt* (Düsseldorf 1963)
- Schoustra, F.L., *Moord en doodslag in Friesland* (Leeuwarden 1979)
- Schoustra, F.L., *Rare snakes* (Leeuwarden z.j. [1975])
- Schoustra, F.L., *Vreemde figuren in Friesland* (Leeuwarden 1978)
- Schneider, W., *Essen. Das abenteuer einder stadt* (Düsseldorf 1963)
- Schreuder, W.H., *Eerste optreden op de plaats eens misdrijs* (Amsterdam 1996, oorspr.1930)
- Schreuder, W.H., ed., *Wetenschappelijk opsporingsonderzoek* (Leiden 1952)
- Schreuder, W.H., ed., *Wetenschappelijke speurkunst* (Leiden 1951)
- Schut, E., 'De overval op Johannes Smook', *Stad en Lande* 2 (1992)
- Seal, G., *The outlaw legend. A cultural tradition in Britain, America and Australia* (Cambridge 1996)
- Siegel, D., F. van Gemert en F. Bovenkerk, ed., *Culturele criminologie* (Den Haag 2008)
- Sleebe, V.C., *In termen van fatsoen. Sociale controle in het Groningse kleigebied 1770-1914* (Groningen 1994)
- Slempkes, J.A., *Sagen en sproken van het oude Gerle* 2dl. (Zutphen 1932)
- Sleurink, H., en J. Frieswijk, *De zaak Hogerhuis. Eene Gerechtelijke misdaad* (Leeuwarden 1984)
- Slicher van Bath, B.H. van, *Boerenvrijheid* (Groningen 1948)
- Smeets, J., *De affaire-Oss. Van lokaal conflict tot nationale rel* (Amsterdam 2001)
- Smeets, J., *De geschiedenis van de Nederlandse politie. Verdeeldheid en eenheid in het rijkspolitieapparaat* (Amsterdam 2007)
- Smissaert, H., *Overzicht van het Nederlandsch armwezen* (Haarlem 1910²)
- Smith, J.E., *Small arms of the World. A basic manuel of small arms* (Harriburg 1973)

- Söderman, H. en J.J. O'Connell, *Modern Criminal Investigation* (Londen 1935)
- Spahr van der Hoek, J.J., *De beidedorpen in de Noordelijke Wouden. Historisch-sociologische studie* (Drachten 1960)
- Spierenburg, P., *A history of murder. Personal violence in Europe from the Middle Ages to the present* (Cambridge 2008)
- Spierenburg, P., ed., *Men and violence. Gender, honor, and rituals in modern Europe and America* (Columbus 1998)
- Stichting Historisch Museum der Koninklijke Marechaussee, *Kort overzicht van de geschiedenis van het wapen der Koninklijke Marechaussee tot 1940* (Leiden 1947)
- Stichting Historische Kring Opende, *Histopedia Caelpenda. Twee eeuwen huizen en bewoners in Opende 1800-2000* (Opende 2007)
- Straten, H. van, *Moordenaarswerk. Een kroniek van 120 Nederlandse moordzaken* (Amsterdam 1964)
- Suermondt, G.L., *Schets van het nieuwe strafproces* (Den Haag 1926)
- Tanner, H., ed., *Guns of the World* (New York 1977)
- Thineus, *Ons Dorp* (Leeuwarden z.j.)
- Thineus, 'Welke vrucht een klein zaadkorreltje dragen kan', *Nieuwe Friesche Volks-almanak voor het jaar 1857*, 134-160
- Thuijs, F., *Op zoek naar de ware Jaco. Jacob Frederik Muller, alias Jaco (1690-1718), zijn criminele wereld, zijn berechting en de mythe na zijn dood* (Amsterdam 2007)
- Tjoelker, A., *Surhuisterveen, een dorpsstudie* (Surhuisterveen 1947)
- Tuchman, B., *De trotse toren. Een portret van de wereld in de jaren 1890-1914* (Amsterdam 1978)
- Uiterwijk, C., *De Papendrechtsche strafzaak. Gediend hebbende voor het Gerechtshof te Arnhem in november 1910. Overzicht en verslag der pleitredenen gehouden in de strafzaak van het openbaar ministerie contra H. Garsthagen vervolgd wegens smaadschrift en deswege van rechtsvervolgving ontslagen* (Haarlem 1911)
- Veen, Th.W. van, *Generale preventie* (Den Haag 1949)
- Veen, D.J. van der, *Van vrijen en trouwen op 't boerenland* (Amsterdam 1929)

- Velde, R. van der, *De boun sil om jim bylje* (Leeuwarden 1978)
- Velde, R. van der, *Sa wie 't Sawat* (Ljouwert 1997)
- Verrips, J., *En boven de polder de hemel. Een antropologische studie van een Nederlands dorp 1850-1971* (Groningen 1978)
- Versfelt, H.J. en M. Schroor, *De atlas van Huguenin. Militair-topografische kaarten van Noord-Nederland 1819-1829* (Groningen 2005)
- Visscher, J.A., *Uit het land van oude Lutske* (Utrecht 1913)
- Visscher, J.A., *Van de arme Friesche beide* (Haarlem 1909)
- Visser, R., *Moord in viervoud: een ware geschiedenis uit het jaar 1929 over Eije Wijkstra te Grootegast* (Leeuwarden 1969)
- Voordewind, H., *De commissaris vertelt verder* (Den Haag 1950)
- Voorhoeve, J., *Zenuwzwakte. Voorkoming en behandeling* (Zwolle 1936⁵)
- Vrankrijker, A.C.J. de, *Onze anarchisten en utopisten rond 1900* (Bussum 1972)
- Vijselaar, J., *Verloren gewaand. Een onderzoek naar het historisch bezit van de psychiatrische ziekenhuizen in Nederland* (z.p. 1982²)
- Weringh, Jac. van, *De afstand tot de horizon. Verwachting en werkelijkheid in de Nederlandse criminologie* (Zwolle 1986)
- Weringh, Jac. van, 'De eerste reacties in de Nederlandse pers op de viervoudige moord in Grootegast', *Tijdschrift voor Criminologie* 3 (1981) 139-150
- Weringh, Jac. van, *Onrust is van alle tijden. Opstellen over criminaliteit in Nederland* (Amsterdam 1978)
- Weringh, Jac. van, 'Over de zaak-Wijkstra: een vervolg', *Tijdschrift voor Criminologie* 23 (1981) 316-317.
- Weringh, K. van, *De zaak Sara Beugeltas* (Amsterdam 1995)
- Winkel, C., 'Levensbericht van Enno Dirk Wiersma (29 november 1858 – 24 november 1940)', *Jaarboek 1940-1941 Nederlandsche Akademie voor Wetenschappen* (Amsterdam 1941) 246-257
- Werkgroep Historie Kornhorn, ed., *Van Curringhe tot Korboenders. Een geschiedenis van Kornborn 1850-1994* (Bedum 1994)
- Westerhuis, P.B., 'Ervaringen in de Bijzondere Strafgedangenis voor mannen te Leeuwarden', *Maandblad voor berechting en reclasseering van volwassenen en kinderen* (1930) 153-160
- Westerink, H., *Het schuldgevoel bij Freud. Een duister spoor* (Amsterdam 2005)

- Westra, B., *Oenkerk in het begin van de dertiger jaren* (Gytjerk 1993)
- Wever, H., *De bijzondere Strafgevangenis te Leeuwarden; een medisch-hygiënisch onderzoek* (Assen 1940)
- Wierenga, H., e.a., *Kroniek van lief en leed. 100 jaar christelijk gereformeerde kerk te Kornborn* (Bedum 2005)
- Wiersma, D., *Moord en sensatie in de negentiende eeuw* (Leiden 1969)
- Wiersma, E.D., *Capita Psychopathologica* (Groningen 1931)
- Wiersma, J.P., *De Fryske beide yn kultuer. Petearen en reizen mei domeny J.A. Visscher to Ljouwert* (zp, zj [1926])
- Wijbenga, P., *Bezettingstijd in Friesland* 3dl. (Leeuwarden 1995)
- Wolfgang, M. en F. Ferracuti, *The subculture of violence. Toward an integrated theory of criminology* (Londen 1982)
- Woud, A. van der, *Het lege land. De ruimtelijke orde van Nederland 1798-1848* (z.p. 2004³)
- Wouters, D., *Er is een moord gebeurd. Liederen uit de oude doos* (Utrecht z.j.)
- Zijderveld, A.C., *De dynamiek van macht en gezag* (Den Haag 1985)

Periodieken

Algemeen Handelsblad
Algemeen Politieblad
Algemeen Politieweekblad
De Arbeid
De Arbeider
De Blijde Wereld
De Feanster
De Groene Amsterdammer
De Leekster Courant
De Nederlandsche Politie
De Ploeger
De Politiebode
De Standaard
De Telegraaf

De Tijd
De Tribune
De Vrijdenker
De Vrije Socialist
De Wapens Neder
Friesch Dagblad
Het Groninger Dagblad
Het Leven
Het Volk
Het Westerkwartier
Leeuwarder Courant
Leeuwarder Nieuwsblad
Nederlands Juristenblad
Nederlandse Jurisprudentie
Nieuwe Provinciale Groninger Courant
Nieuwsblad van het Noorden
Nieuwsblad voor Friesland
Provinciale Groninger Courant
R.K. Politieambtenaar
Tijdschrift voor Strafrecht
Weekblad van het Recht

Register

- Alma, Kornelis 114-116
- Barley, James 78-79, 108
- Beethoven, Ludwig van 200
- Bellamy, Edward 81
- Blavatsky, Helena 85
- Blok, Anton 246
- Boelens, Otto Cornelis 139-141, 145, 148-149, 168
- Boeles, Pieter Catharinus Johannes Albertus 211
- Bolt, Jan 31, 65-68
- Bonnema, Wolter 33
- Boon, Egbert 121-122, 125, 127, 142, 206
- Boon-van der Tuin, Fokje 122, 203-204
- Boonstra, Dirk 33, 144-145
- Bos, Willem 66
- Bouma, Abraham 133, 139-140, 143-146, 168
- Boxem, Lubbertus 65-66
- Bruins, L.M. 39, 214
- Byron, Lord 196
- Capone, Al 92
- Cleef, Seraphinus Peter Hubertus 148, 173, 203-204
- Colijn, Hendrikus 215
- Constandse, Anton 85
- Cooney, Mark 15
- Dalmolen, Kees 61-63, 65-69, 77, 90-93, 103, 235, 238
- Dalmolen, Willem 67
- Dam, Dirk 70-76, 86
- Dam, Jelle 70
- Dekker, Jan 186-187
- Dijk, Jan van 242
- Dijk, Wietse 169
- Domela Nieuwenhuis, Ferdinand 81-82
- Dostojevski, Fjodor 196
- Eilander, Albert 129-131, 207, 213, 219, 239
- Eilander, Jille 213
- Elias, Salomon 28
- Enklaar, B.P. (rechter) 171
- Fabricius, Jan 168
- Flammarion, Nicolas Camille 109
- Frankes, R. 138
- Franklin, Benjamin 100

- Friso, Karel 18, 84-85, 87, 103-104, 106, 110, 124-125, 192, 194, 230
- Gibran, Kahlil 12
- Gorter, Hendrik 129, 163-164, 170, 213
- Grünbaum, Anton Abraham 198-203, 211, 216, 221-222, 249
- Haan, Hendrik de 103-104
- Heymans, Gerard 196, 249
- Hobsbawm, Eric 11
- Homan, Klaas 169
- Hoving, Hermannus Henderikus 10, 30-32, 36, 40-42, 127, 134-136-137, 140, 143-145, 153-156, 158, 161, 163, 168, 170-171, 176, 180, 184, 214, 218, 220, 245
- Hoving, Jan 85
- Hut, Jan 82-85, 92-94, 99, 103, 106, 109-110, 124-125, 138, 145-149, 180, 232-233
- Jager, Harm 77-78, 165, 173, 183
- Jansen, Abraham 226
- Jong, Jacobus de 214-215
- Jong, Lammert de 34
- Jordens, Jan 168
- Jutte, Ane 139-141, 143, 145-146, 161, 168, 171, 212
- Kijlstra, Ruurd 109
- Klaver, Imke 81
- Kloppenborg, Herman Willem Joseph 134, 136-137, 141, 151-152, 155-156, 158-160, 162, 165-166, 203
- Kolle, Adriaan 37, 39, 89, 144-145
- Kraaijenga, inspecteur 150
- Krafft-Ebing, Richard von 77, 221
- Kremer, Jan 32, 90
- Lameijer, Jakob 149
- Levie, Maurits 68-69, 137, 146, 164-166, 172-174, 177-185, 188, 198, 208, 210, 214-216, 219-223, 230, 233, 248
- Lisman, Frans Johan 38
- Liszt, Franz 200
- Lombroso, Cesare 22
- Looyinga, Ebele 55
- Losscher, Carel Frederik 99
- Malthus, Thomas Robert 81
- Meijer, Aldert 10, 30, 33, 37-38, 40, 42, 113, 127, 134, 136, 140, 144, 152-157, 176, 179-180, 184-186, 192, 208, 213, 217, 245
- Meindersma, Jacobus Nicolaas 136-137, 141, 167, 170, 174-177, 180, 184, 206
- Mesdag, Synco van 69, 189-191, 193-198, 209-212, 215-216, 220-222, 249
- Mieremet, Christiaan Willem Gabriël 141, 157-158, 172, 209
- Modderman, Jan 134
- Molen, Mient van der 10, 12, 14, 30, 33-35, 37, 39-40, 42-43, 63,

- 66, 86-87, 90, 127, 136, 138,
140-141, 153-158, 169, 172,
176, 180, 209, 216-217, 245,
247, 254
Moolenaar, Samuel Wijbrandus
141-142
Multatuli 196
- Nielsen, Aage Krarup 228
Nietzsche, Friedrich 80
Noest, Willem Anton 39, 230
- Overdiep, Gerrit 13-14, 16, 20, 239
- Paauw, Klaas 49, 140, 159, 169
Pantjes, Wieger 127, 206
Piers, Jacob 53-54, 70-71
Piers, Pier 53-54, 70
Poe, Edgar Allan 196
Postema, Derk 84-85, 92-94,
99-100, 103, 106, 109-110, 124,
138, 145-147, 225, 233, 235,
237-239, 242
Postma, Ate 88, 141, 159, 169
Postma, Jan 14
Postmus, J.A. 57-58
- Ramaker, Wietse 208
Rijnders, Gerhard 27-28
Roels, Franciscus Mattheus
Joannes Agathos 198-203, 211-
212, 216-217, 221, 249
Rood, Adolf Bernard 164
- Salen, Jan van 99-100
Schepel, Aldert 102
Scholte, Andries 172-173
- Schumann, Robert 192
Schoorman, Herman 97
Siemens, Eltjo 252
Sietse, Pieter Jentjes 56
Sikkema, Fokke 136, 162
Sikkema, Kornelis 129, 135-136,
161-163, 170-171, 175-176,
184, 213, 218, 220, 222
Sinneker, Hendrik 59-60
Sjoerds, Harm 131-133, 256
Sjoerds, Taekje 132-133, 256
Smeets, Jos 14
Smook, Johannes 28
Snip, Hendrik 194, 215-216
Spier, Jo 168
Stiekema, Hermannus 149-150,
174
Storteboom, Tamme 111-113,
141
- Tabak, Durk 101-104, 110, 124-
125, 232-234, 237, 252
Tell, Willem 17
Tuin, Hinke van der 114-116
- Veenema, Kornelis 62
Veenema-Visser, Trien 61-62, 92,
235, 238
Viehoff, Frans Frederik 188, 214,
216-220, 222
Visser, Rinze 13-14
Vries, Antje de 86, 90, 128, 158
Vries, Geert de 139, 146-148
Vries, Klaas de 44, 47
Vries, Teije de 86-90, 128, 158
Vrij, Maarten Pleun 31, 168

- Wagner, Richard 200
- Weersma, Melle 243-244
- Weringh, Jacobus van 14
- Werkman, Jan 10, 19, 30, 32, 36,
40-42, 136, 138, 140, 143-145,
153-155, 157, 168, 180, 184,
217, 245
- Wermeskerken, Henri van 23
- Westerhuis, Popko Berend 189
- Wicherts, J.D. 185
- Wiechers, Albert 139, 159
- Wielen, Jarig van der 238
- Wierenga, A. 193, 220
- Wiersma, Enno Dirk 69, 92, 189-
191, 195-198, 209-212, 216-217,
221-222, 249
- Wijkstra, Berend 47, 49
- Wijkstra, Derk 52, 126, 242-243
- Wijkstra, Eite 44, 47
- Wijkstra, Hendrik (broer) 126,
128, 145, 159
- Wijkstra, Hendrik (neef) 43-44,
47, 137, 145-146, 156, 159, 164,
172-173, 179, 203, 229, 231,
237, 239
- Wijkstra, Hessel 112, 136, 162
- Wijkstra, IJje sr. 47-50, 52-54, 69
- Wijkstra, Lutje IJje 9-20, 22-29,
38, 42-45, 47, 49, 52-65, 67-79, 81-90, 92-110, 112, 118, 121-
131, 133-189, 191-216, 218-257
- Wijkstra, Roelf 173, 215, 235,
240-242
- Wijkstra, Roelfke 49
- Wijkstra-van Bolhuis, Sjoukje 48-
52, 122-123, 126, 145
- Wijnkoop, David 215
- Wilhelm, keizer 27, 75
- Willems, Willem 146-149
- Wobbles, Guitzen 117
- Wobbles, Hendrik 59, 110-113,
117-118, 120-126, 134, 205-206,
214, 233
- Wobbles, Hendrikje 208, 213
- Wobbles-van der Tuin, Aaltje 9-10,
14, 17, 23, 26, 95, 110, 112-114,
116-118, 120-131, 133-138,
145-146, 150, 152-157, 159,
161-163, 169-173, 175-176,
178-179, 182, 185-186, 189,
191-193, 197, 201-206, 208-
214, 216, 218, 220-222, 236,
245, 250, 253, 255-257
- Wonderman, Albert 54
- Woude, Johannes Kornelis van der
150, 174
- Zetsma, Reinder 119